

Špedicija

<https://www.vtsurosevac.com/moodle/course/view.php?id=25>

Predmetni nastavnik:

Dr Nebojša Vasić, prof. struk. stud.

E-mail: nebojsa.vasic@akademijakm.edu.rs

Literatura

- https://kuppdf.net/download/spedicija-ftn-ns_58c5c2cfdc0d60974d339034_pdf
- M. Kilibarda, M. Andrejić i V. Pajić, *Špedicija i međunarodna logistika*, Saobraćajni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd, 2023.

9. POSLOVI TRANZITA

- Poslovi tranzitne funkcije su - po analogiji - identični sa poslovima uvozne i izvozne funkcije, uzimajući naravno u obzir i određene specifičnosti.
- Zadatak tranzitne funkcije u međunarodnoj špediciji jeste da organizuje nesmetan prijem inostrane robe koja dolazi u našu zemlju jednim vidom transporta, eventualno njen privremen smeštaj, a zatim otpremu drugim vidom transporta u inostranstvo, i to sve na osnovu dispozicije vlasnika robe ili njegovog špeditera.

9. POSLOVI TRANZITA

- Kod tranzita drumskim vozilima, ispostave naših međunarodnih špeditera na graničnim prelazima mogu za račun svojih inostranih komitenata obaviti potrebne formalnosti koje zahtevaju carinski i drugi organi, a takođe mogu obaviti i druge potrebne radnje.
- Slično važi i za železnički tranzit kod kojeg se špediteri mogu angažovati u smislu privlačenja transportnog supstrata na naše pruge posredovanjem kod naših železnica za dobijanje adekvatnih tranzitnih refakcija, npr. za transporte iz Grčke, Turske i Bugarske za zemlje Zapadne i Severne Evrope i obratno preko naše zemlje.

9. POSLOVI TRANZITA

- Poslovi funkcije tranzita u međunarodnoj špediciji mogu se sažeti u sledeće tehnološke procese:
 - dispozicija,
 - prijem robe,
 - otprema robe,
 - zaključenje posla.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Konkretni posao funkcije tranzita u međunarodnoj špediciji počinje prijemom dispozicije inostranog nalogodavca, kojom ga ovaj obaveštava o otpremi tranzitne robe drumskim prevoznim sredstvima iz svoje zemlje i naložima šta treba dalje preduzeti radi otpreme robe železnicom.
- Strani špediteri daju takve dispozicije na posebnim formularima koji su prilagođeni potrebama tranzitnih prevoza, te osim standardnih podataka o robi, osiguranju, adresama isporučioaca i primaoca i uslovima prevoza, sadrže i datum otpreme iz zemlje porekla, mesto otpreme, vrstu prevoznog sredstva, granični prelaz, uputstva za pretovar i zahteve u pogledu obračuna troškova, dostave dokumentacije i informisanja.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Primljenu dispoziciju funkcija tranzita registruje ili u posebnoj pozicionoj knjizi ili u kartoteci, zavisno od sistema evidencije koji se koristi kod tog špeditera.
- Svaki špediter ima drukčiji sistem pozicioniranja, no sve se svodi na to da se iz broja pozicija treba videti da taj posao pripada funkciji tranzita, koje je godine i kojoj poslovnici (referadi) pripada, slično kao kod uvoza i izvoza.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Prema tome, ovde bi npr. broj pozicije mogao biti označen kombinacijom T-41-312, pri čemu bi slovo »T« označavalo da se radi o tranzitnom poslu, broj »4« da je to posao iz 2004. godine, a »I« da ga obrađuje prva poslovnica, recimo ona koja ima preko sebe mađarski tranzit, dok broj 312 označava 312. posao te poslovnice u 2004. godini.
- Na osnovu takvih ili sličnih oznaka može se bez teškoća raspoznati sva prepiska i odmah uputiti odnosnoj referadi radi obrade i odlaganja u pozicionu mapu.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Nakon evidentiranja u pozicionoj knjizi (kartoteci), referent u funkciji tranzita otvara pozicionu košuljicu (mapu, mantil) u koju, prema predviđenim rubrikama, unosi sve podatke iz dispozicije, slično kao što je opisano i kod uvoza i izvoza.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- U međuvremenu dok je roba na putu, funkcija tranzita obavlja potrebne pripreme radi nesmetanog prijema i eventualnog uskladištenja robe, odnosno njene neposredne otpreme železnicom.
- Budući da se tranzitna roba nalazi pod carinskim nadzorom od ulaska u zemlju, to će je autoprevoznik predati carinarnici u železničkoj stanici u smislu odredaba carinskog zakona (CZ).
- Sve naredne manipulacije sa robom od trenutka prispeća u železničku stanicu, pa do utovara u voz obavljaju se pod nadzorom carinskih organa u železničkoj stanici, te se o svakoj manipulaciji moraju prethodno obavestiti carinski organi.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Ugovaranje tovarnog prostora u vozu za otpremu tranzitne robe obično je već unapred uređeno od strane inostranog partnera, bio taj iz zemlje izvoza, ili iz zemlje uvoza, što u načelu zavisi od toga kako je roba prodana (CIF ili FOB), odnosno kako je utvrđeno u kupoprodajnom ugovoru.
- Ipak, ima slučajeva da se ugovaranje i osiguranje tovarnog prostora prepusti našem špediteru, te će u takvom slučaju naš špediter to uraditi na način kako to inače radi kod naše izvozne robe.
- Isto tako će se pobrinuti da se sprovede i transportno osiguranje u smislu dobijenih instrukcija u dispoziciji, ako mu je to stavljeno u zadatak.

9.1. Dispozicija (tranzit: kopno – kopno; drum - železnica)

- Konačni cilj našeg špeditera, u našem slučaju funkcije tranzita, jeste da tranzitnu robu utovari u voz i da dobije tovarni list kao dokaz o izvršenom zadatku.
- Odmah nakon utovara robe funkcija tranzita pristupa obračunu pozicije.
- Pribavljaju se i sumiraju svi troškovi koji terete poziciju i ispostavlja se faktura nalogodavcu, odnosno onom koji prema odredbi u dispoziciji ili prema posebnom ugovoru snosi troškove manipulisanja sa robom u železničkoj stanici.
- Istovremeno se o izvršenoj otpremi obaveštava primalac uz navođenje svih podataka koji će mu biti potrebni za normalan prijem robe, sve u smislu naloga u dispoziciji, odnosno na osnovu uzansi.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

1. Nacionalni tranzitni (NT) postupak,
2. Tranzitni postupak unutar EU (uključujući Andoru i San Marino),
3. Zajednički tranzitni postupak ili Novi kompjuterizovani tranzitni sistem (engl. New Computerised Transit System - NCTS).

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- **Nacionalni tranzitni (NT) postupak** (tranzitni postupak se odnosi samo na carinsko područje RS; polazna i odredišna carinarnica se nalaze na carinskom području RS).
- NT postupak može biti:
 - spoljašnji i
 - unutrašnji.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- Spoljašnji NT postupak je kretanje robe između dva mesta unutar carinskog područja RS i to:
 - strane robe, bez naplate uvoznih i drugih dažbina i primene mera trgovinske politike, i
 - domaće i strane robe, kada je to neophodno radi pravilne primene odredaba koje se odnose na povraćaj, odnosno otpust carinskog duga.
- Unutrašnji NT postupak je kretanje domaće robe od jednog do drugog mesta unutar carinskog područja RS bez promene njenog carinskog statusa pri prolazu kroz teritoriju treće države.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- **Tranzitni postupak unutar EU (uključujući Andoru i San Marino).**

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- **Zajednički tranzitni postupak ili Novi kompjuterizovani tranzitni sistem (engl. New Computerised Transit System - NCTS)** (EU, zemlje EFTA (Lihtenštajn, Norveška, Island i Švajcarska), Turska, Severna Makedonija, Srbija (od 1. februara 2016. godine)).
- NCTS je sistem za kompjutersko vođenje svih tranzitnih postupaka.
- Njegovi osnovni ciljevi su pojednostavljenje i ubrzanje tranzita robe pomoću kompjuterskog praćenja svih bitnih događaja jedne pošiljke – od otpreme robe, preko vođenja računa o garancijama i svim aspektima tranzitiranja kroz različita carinska područja, do prispeća i rasterećenja garancija.
- Svi postupci se u potpunosti sprovode bez papirne dokumentacije*, a elektronske poruke koje se razmenjuju se elektronski potpisuju.

*U vanrednim okolnostima, nadležni carinski organ može dozvoliti da se umesto NCTS tranzitne deklaracije podnese „stara“ tranzitna deklaracija. Tada se deklaracija izrađuje na obrascu JCI.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- Pristupanjem Konvenciji o zajedničkom tranzitnom postupku, Srbija prilikom sprovođenja zajedničkog tranzitnog postupka dobija tretman EFTA zemalja, odnosno mogućnost sprovođenja tzv. T postupka (T1 – roba van zajednice, T2 – roba iz zajednice).

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- T postupci:
 - a) Spoljašnji T postupak (T1) - kada transport robe počinje ili se završava u zemlji van EU.

Primer: Preduzeće iz Crne Gore uvozi robu iz Nemačke. Roba se po T1 dokumentu doprema do odredišta u CG. Nakon sprovedenog izvoznog postupka u Nemačkoj otvara se T1 dokument do krajnjeg odredišta u Crnoj Gori. Na ulasku u RS evidentira se prelazak granice. Na izlasku sa carinskog područja RS ne sprovode se carinske formalnosti, već se samo na ulasku u CG evidentira prelazak granice. Ulazna granična ispostava ima ulogu tranzitne carinarnice.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

- b) Unutrašnji T postupak (T2) - transport robe iz zemlje članice EU u drugu zemlju članicu EU preko teritorije treće zemlje/teritorija trećih zemalja.

Primer: Preduzeće iz Italije doprema robu iz Mađarske, pri čemu roba prelazi preko Srbije i Crne Gore

Roba se iz Mađarske doprema po T2 dokumentu do odredišta u Italiji. U T2 dokumentu su kao tranzitne carinarnice navedene: CI Horgoš (ulazna) (RS), CI Dobrakovo (ulazna) (CG) i carinarnica na ulasku u Italiju. Granične ispostave imaju ulogu tranzitnih carinarnica i evidentiraju prelazak granice.

VRSTE TRANZITNIH POSTUPAKA (dodatak)

c) T postupak – mešovita pošiljka (T1+T2).

Primer: Preduzeće iz Italije je prodalo robu kupcu iz Rumunije. Roba se doprema brodom do Bara gde se stavlja u postupak carinskog skladištenja.

Roba se doprema po T2 dokumentu. U Baru se evidentira prispeće pošiljke, okončava se tranzit i roba se skladišti. CI Bar ima ulogu odredišne carinarnice. Nakon konsolidacije pošiljke za Rumuniju otvara se novi T2 dokument. Moguće je da je reč o mešovitoj pošiljci koja sadrži robu i po T1 i po T2 dokumentu, a učestvuju samo jedna polazna i jedna odredišna carinarnica, pa se otvara jedan tranzitni dokument sa oznakom T-. Na nivou naimenovanja se vrši razvrstavanje na T1 i T2. CI Bar je polazna carinarnica. Na izlasku iz zemlje se ne vrše carinske formalnosti, već je tranzitna carinarnica ispostava na ulasku u Srbiju i ulasku u Rumuniju koja evidentira prelazak granice

HVALA.